

М. В. Лушнікова та А. М. Лушников, економічна складова його курсу поліцейського права значною мірою співпадала зі змістом курсу фінансового права, а саме поліцейське право він викладав як прикладну економіку. За його поглядами у цій сфері його можна віднести до побічної гілки тодішньої Харківської школи фінансового права [7, с. 525–526].

Висновок. Отже, принциповою науковою новизною даного повідомлення є дослідження концепції поліцейського права професора Харківського університету К. К. Гаттенбергера. Слід відзначити, що він розумів поліцейське право у розширеному трактуванні, прийнятому у той час, – як науку про внутрішнє управління у державі. При цьому він спирався на погляди відомих тоді зарубіжних вчених Джона Стюарта Мілля та Лоренца фон Штайна. Особливістю його розмірковувань був акцент на економічні процеси в управлінні. Фактично його погляди більше стосуються фінансового права, ніж поліцейського у сучасному розумінні.

Список бібліографічних посилань

1. Бандурка О. М., Греченко В. А., Ярмиш О. Н. Поліція в Україні: історико-правове дослідження (початок XVIII ст. – 1917 р.) : монографія. Харків : Золота миля, 2012. 616 с.
2. Дерюжинский В. Ф. Полицейское право : пособие для студентов. 4-е изд. Петроград : Сенатская тип., 1917. 524 с.
3. Александрович Н. Гаттенбергер, Константин Константинович // Русский биографический словарь. Гааг-Гербель / под ред. Н. М. Чулкова. М. : Тип. Г. Лисснера и Д. Совко, 1914. Т. 4. 494 с.
4. Mill J. S. Essays on Some Unsettled Questions of Political Economy. London : John W. Parke, 1844. P. 121.
5. Гаттенбергер К. К. Введение в курс полицейского права // Антологія української юридичної думки : в 6 т. Т. 5: Поліцейське та адміністративне право / упоряд.: Ю. І. Римаренко, В. Б. Аверянов, І. Б. Усенко ; відп. ред. Ю. І. Римаренко, В. Б. Аверянов. Київ : Юрид. книга, 2003. С. 124–139.
6. Усенко І. Б. Гаттенбергер Костянтин Костянтинович // Антологія української юридичної думки : в 6 т. Т. 5: Поліцейське та адміністративне право / упоряд.: Ю. І. Римаренко, В. Б. Аверянов, І. Б. Усенко ; відп. ред. Ю. І. Римаренко, В. Б. Аверянов. Київ : Юрид. книга, 2003. С. 121.
7. Лушнікова М. В., Лушников А. М. Российская школа финансового права: портреты на фоне времени : моногр. Ярославль : ЯрГУ, 2013. 639 с.

Одержано 26.03.2019

УДК 378.6:35(477)

НАТАЛІЯ ЮРІЇВНА ГРІДІНА,

ад'юнкт

Харківського національного університету внутрішніх справ;

 <https://orcid.org/0000-0001-8499-074X>

ШЛЯХИ ВДОСКОНАЛЕННЯ ПІДГОТОВКИ КАДРІВ З ГЕНДЕРНО-ПРАВОВИХ ПИТАНЬ У ЗАКЛАДАХ ВИЩОЇ ОСВІТИ СИСТЕМИ БЕЗПЕКИ І ОБОРОНИ

Прийняття та ратифікація Україною Конвенції Організації Об'єднаних Націй про ліквідацію всіх форм дискримінації щодо жінок актуалізували питання вироблення ефективного національного механізму протидії всім формам дискримінації щодо жінок та дотримання їх прав в усіх сферах суспільного життя. Такий механізм має передбачати реалізацію цілої низки конституційних, правових та політичних реформ. У зв'язку з цим було проведено ретельний аналіз чинного законодавства на відповідність принципу рівних прав і можливостей жінок і чоловіків та частково приведено його у відповідність до вимог вказаної Конвенції. Також ведеться активна робота щодо розробки нових нормативно-правових актів, положення яких би імплементували приписи міжнародних документів щодо створення умов для гарантування жінкам та дівчатам можливостей користуватися своїми правами людини і громадянина, основними свободами абсолютно в усіх сферах: політичній, економічній, культурній, соціальній. Одним із таких документів є Національний план дій з виконання резолюції Ради Безпеки ООН 1325 «Жінки. Мир. Безпека» на період до 2020 року.

Основними завданнями, для вирішення яких було прийнято Національний план дій з виконання резолюції Ради Безпеки ООН 1325 «Жінки. Мир. Безпека» на період до 2020 року, визначено такі: 1) моніторинг та оцінка впливу збройної агресії Російської Федерації у Донецькій

та Луганській областях на національну систему забезпечення прав людини, зокрема щодо участі жінок у встановленні миру та запобіганні конфліктам, захисту, надання допомоги та реабілітації постраждалих від гендерно зумовленого насильства, сексуального насильства, пов'язаного з конфліктом; 2) оцінка впливу кризи на інфраструктуру, організацію та функціонування системи безпеки, надання послуг; 3) координація діяльності суб'єктів взаємодії, які забезпечують впровадження резолюції Ради Безпеки ООН 1325; 4) організація фахової підготовки кадрів; 5) розширення участі жінок у розбудові та встановленні миру; 6) запобігання нещасним випадкам серед населення під час перебування в районі проведення військової операції, населеному пункті, розташованому на лінії розмежування, та на тимчасово окупованих територіях; 7) формування у населення культури миру та нетерпимості до проявів насильства; 8) удосконалення системи захисту жінок і дівчат, які постраждали від конфліктів (ідентифікація, створення системи допомоги, інформування про допомогу); 9) забезпечення надання допомоги постраждалим від конфліктів; 10) оцінка впливу та ефективності впровадження Національного плану дій [1].

Реалізація заходів, передбачених для виконання кожного із наведених завдань (з розмежуванням процесу їх реалізації на п'ять років: з 2016 – по 2020), визначенням джерел фінансування та необхідного обсягу фінансових ресурсів дозволить запровадити важливі для нашого суспільства зміни шкідливих гендерних стереотипів щодо жінок та дівчат, які сприяють дискримінаційним проявам та обмежують їх можливості для повного розкриття свого потенціалу. Значення запропонованих заходів додатково підкреслюється тим, що окремі регіони нашої держави вже декілька років перебувають фактично у стані збройного конфлікту, у зв'язку з цим важливого значення набуває забезпечення прав жінок на тимчасово окупованих територіях, а також тих жінок, що належать до категорії внутрішньо переміщених осіб. Особливої уваги заслуговує той факт, що жінки, які перебувають на території цих регіонів, є не лише пасивними спостерігачками, значна кількість із них несуть службу у секторі безпеки і оборони, працює у волонтерських організаціях. У зв'язку з цим важливого значення набуває вироблення дієвого алгоритму дій посадових осіб органів державної влади та органів місцевого самоврядування у напрямі попередження та протидії дискримінації за ознакою статі. Першочергова увага має приділятися удосконаленню діяльності працівників сектор безпеки і оборони у цьому напрямі, оскільки саме них покладається безпосередній обов'язок щодо захисту жінок від насильства та знущань, у тому числі сексуальних домагань, забезпечення їх особистої безпеки шляхом підвищення рівні проінформованості про законодавство, залучення місцевих громад до формування та реалізації державної політики у цій сфері.

Таким чином, на перший план висувається питання організації фахової підготовки кадрів для правоохоронних органів, формування їх гендерної компетентності, підвищення рівня поінформованості у гендерних питаннях, рівня гендерної культури та чутливості. Упровадження гендерного компоненту в національну систему соціального захисту населення повинно розпочинатись в освітніх програмах навчальних закладів різних рівнів акредитації з підготовки та підвищення кваліфікації фахівців [2, с. 56]. Цей процес передбачає формування у працівників сектору безпеки і оборони якостей, рис і властивостей, що визначають необхідне ставлення до представників різної статі. При підготовці та підвищенні кваліфікації фахівців із соціальної роботи важливим є висвітлення досвіду впровадження технологій соціальної роботи у країнах, де реалізується політика гендерної інтеграції (наприклад, Данія, Норвегія, Швеція), зокрема які законодавчі акти підкріплюють її, які існують гендерно чутливі соціальні програми та яким чином це вплинуло на рівень життя населення [2, с. 57].

Під виробленні навчальних програм для підготовки працівників сектору безпеки і оборони необхідно підходити до оновлення змісту освітніх курсів (шляхом включення до них гендерних концепцій і проблематик) та методик їх викладання з обов'язковим використанням інтерактивних методів. З цією метою у Національному плані дій з виконання резолюції Ради Безпеки ООН 1325 «Жінки. Мир. Безпека» на період до 2020 року передбачено низку заходів, а саме: розроблення та впровадження в систему підготовки та підвищення кваліфікації кадрів освітніх програм, у тому числі дистанційних курсів з тематики «Жінки, мир, безпека», зокрема гендерних аспектів вимушеного переселення, роззброєння, безпеки, медіації, демобілізації, реінтеграції, доступу до правосуддя; включення до навчальних планів, планів підвищення кваліфікації та проведення регулярних та обов'язкових навчань для військовослужбовців, працівників органів системи МВС, у тому числі керівного складу, питань щодо застосування позитивних дій у діяльності правоохоронних органів, Збройних Сил, а також щодо протидії сексуальному насильству, пов'язаному з конфліктом, порядку здійснення заходів для захисту та реабілітації жінок, що постраждали від конфліктних та кризових ситуацій, протидії поширенню

ВІЛ/СНІДу; проведення навчань для державних службовців та посадових осіб місцевого самоврядування з питань реалізації резолюції Ради Безпеки ООН 1325, зокрема щодо участі жінок у запобіганні та врегулюванні конфліктів, запобігання сексуальному насильству, пов'язаному з конфліктом, порядку взаємодії з надання допомоги постраждалим від конфлікту; розроблення освітніх програм курсів/спецкурсів та навчально-методичних матеріалів до них з гендерних проблем в освіті у надзвичайних ситуаціях та з урахуванням збройного конфлікту для педагогічних закладів вищої освіти та закладів післядипломної освіти; включення до навчальних планів, планів підвищення кваліфікації та проведення регулярних обов'язкових навчань з теорії і практики встановлення миру, примирення та участі жінок у миротворчих процесах для жінок і чоловіків, які залучаються до проведення безпосередніх заходів щодо врегулювання конфліктних та кризових ситуацій, участі у складі миротворчого персоналу та контингенту, переговорному процесі; розроблення навчального курсу та проведення регулярних обов'язкових навчань для суддів на тему «Особливості розгляду кримінальних впроваджень щодо сексуального насильства, пов'язаного з конфліктом» [1]. Реалізація вказаних заходів покладається на Міністерство освіти і науки України, Міністерство внутрішніх справ України, Службу безпеки України, Міністерство інформаційної політики України, навчальні заклади сектору безпеки і оборони, обласні державні адміністрації, різноманітні міжнародні організації та громадські об'єднання, що функціонують у цій сфері.

В рамках підготовки та підвищення кваліфікації кадрів сектору безпеки і оборони важливо приділяти увагу вивченню таких питань: міжнародним зобов'язанням та національному законодавству України у сфері забезпечення гендерної рівності, ознайомленню з базовою гендерною термінологією, гендерними проблемами українського суспільства, інтегруванню гендерної складової у різні сфери суспільної діяльності, зокрема у секторі безпеки і оборони, особливостям гендерного аудиту та гендерного бюджетування. На нашу думку, вказані тематики навчальних занять мають знайти своє відображення не у вигляді проведення факультативних занять, а шляхом обов'язкового включення відповідних дисциплін до навчальних планів з їх затвердженням в якості обов'язкової компоненти. Також в рамках проведення інформаційно-просвітницької роботи важливого значення набувають розробка та впровадження дистанційних он-лайн курсів, розрахованих на широке коло аудиторії.

Підсумовуючи викладене вище, необхідно зазначити, що упорядкування гендерних відносин в усіх сферах суспільного життя, у тому числі у сфері безпеки і оборони, є важливою передумовою загальнодемократичних процесів, що мають місце в нашій державі. І саме навчання основам упорядкування гендерних відносин дозволить поступово за допомогою інтелектуального розвитку подолати стереотипи, упередження та дискримінаційні норми, формувати й надалі гендерну політику нашої держави.

Список бібліографічних посилань

1. Про затвердження Національного плану дій з виконання резолюції Ради Безпеки ООН 1325 «Жінки. Мир. Безпека» на період до 2020 року : розпорядження Кабінету Міністрів України від 24.02.2016 № 113-р // База даних «Законодавство України» / Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/113-2016-p> (дата звернення: 25.03.2019).

2. Жінки. Мир. Безпека : інформ.-навч. посіб. / за заг. ред. Л. Г. Ковальчук, К. Б. Левченко. Київ, 2017. 172 с.

Одержано 26.03.2019

УДК 342.951:351.87

ВАДИМ ВОЛОДИМИРОВИЧ ГУЦУЛ,

здобувач Науково-дослідного інституту публічного права (м. Київ)

ЗАВДАННЯ І ПРИНЦИПИ ПРАВОВОЇ ОСВІТИ ПРАЦІВНИКІВ НАЦІОНАЛЬНОЇ ПОЛІЦІЇ УКРАЇНИ

Глобальні зміни у всіх сферах життєдіяльності українського суспільства та на всіх його рівнях – від загальнодержавного до індивідуально-особистісного актуалізують ідею людиноцентризму в державному управлінні у цілому та регулюванні правової освіти, зокрема. Саме події останніх років довели, що вищою цінністю державної політики має бути людина, її